

Espoon lausunto koskien hallituksen esityksen luonnosta ulkomaalaislain muuttamisesta

Lausuntopyynnön kysymys: Ehdotuksen suoja-aika, jona oleskelulupaa ei saisi peruuttaa, kun työntekijä jää työttömäksi: Antaako sääntelyehdotus riittävän pitkän suoja-ajan etsiä uusi työpaikka?

Ei anna.

Kuten elinkeinoelämän edustajat ovat todenneet, esimerkiksi alan suhdannetilanne ja lomakaudet voivat viivästyttää uuden työpaikan löytymistä.

Espoon kaupunginhallitus yhtyy elinkeinoelämän järjestöjen (Keskuskauppakamari, EK, Palta, Neogames Finland ja Suomen startup-yhteisö) 19.6.2024 antamaan lausuntoon, jonka mukaan "jatkossakin Migrin niukkenevat resurssit tulisi käyttää maahantulon sujuvoittamiseen ja oleskelulupien nopeampaan käsittelyyn eikä hetkellisesti työttömäksi jääneiden ihmisten jahtaamiseen. Valtaosa työttömäksi jääneistä maahan muuttaneista työllistyy jo muutenkin kohtuullisessa ajassa Suomen työmarkkinoille tai poistuu maasta ilman valtion väliintuloa".

Lausuntopyynnön kysymys: Työnantajan ilmoitusvelvollisuus, kun työntekijän työt loppuvat, ja siihen liitettävä sanktion uhka: Onko esitys ilmoittamisen määräaajoista 7/10 päivää riittävä?

Ei ole.

Espoon kaupunginhallitus katsoo, että työntekijän työsuhteen päättymisen ilmoitusvelvollisuudesta työnantajille ja asiaan liittyvistä työnantajien sanktioista ei tulisi säätää lainkaan.

Ehdotettu säätely lisäisi hallitusohjelman yleisen hengen vastaisesti byrokratiaa. Työsuhteen päättymisen "ilmiantaja-rooli" viranomaisten suuntaan ei ole luonteva rooli työnantajille. Työnantajia tulisi Suomen taloudellisen kestävyuden kannalta rohkaista etsimään työvoiman tarjontaa Suomen ulkopuolelta sellaisissa tilanteissa, joissa työvoimaa ei ole tarjolla omalla alla tai työnantajan maantieteellisellä toimialueella. Työnantajille kaavailtu ilmoitusvelvollisuus ja sanktion uhka eivät tähän rohkaise, vaan toimivat päinvastaiseen suuntaan.

Lausuntopyynnön kysymys: Työnteko-oikeuden laajentaminen työvoimapula-aloille ja asetuksenantovaltuutus, mahdolliset huomiot sääntelyehdotuksesta

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan työntekijöiden työnteko-oikeus laajenee kaikille työvoimapula-aloille. Se on tärkeä parannus nykytilaan. Työvoimapula-aloista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella kerran vuodessa. Työvoiman kysyntä- ja tarjontatilanteessa esiintyy kuitenkin ajoittain voimakasta vaihtelua Suomen eri alueiden välillä. Espoon kaupunginhallitus katsoo, että alueellinen vaihtelu tulisi huomioida työvoimapula-alojen määrittelyssä.

Lausuntopyynnön kysymys: Muuta lausuttavaa esityksestä

Espoon kaupunginhallitus yhtyy elinkeinoelämän järjestöjen (Keskuskauppakamari, EK, Palta, Neogames Finland ja Suomen startup-yhteisö) 16.9.2024 antamaan lausuntoon hallituksen esityksen luonnoksesta. Siinä todetaan näin: "Työperusteinen maahanmuutto auttaa paikkaamaan työvoimapulaa eri aloilla ja edistää talouskasvua, innovaatioita ja kilpailukykyä. Työperusteinen maahanmuutto on hyödyllistä niin yksilöille, yrityksille kuin koko yhteiskunnalle. Työhöntuloa ja kiinnittymistä Suomeen tulee tukea eikä rajoittaa."

Vuonna 2018 julkaistun Tilastokeskuksen virallisen väestöennusteen mukaan ilman kansainvälistä liikkuvuutta Suomen työikäinen väestö vähenisi vuoteen 2050 mennessä 630 000 hengellä. Ennusteen tekemisen jälkeen huoltosuhteen näkymät ovat heikenneet edelleen. Vuoden 2023 hedelmällisyysluku oli 1,26, mikä on matalin taso historiassa vuoteen 1776 ulottuvassa tarkastelussa. Työvoiman muutto Suomeen ja Suomessa asuvien maahanmuuttajien työllisyysasteen kohentaminen edelleen ovat Suomen elinvoimaisuuden ja taloudellisen kestävyuden avainkysymyksiä.

Työllisyyden kasvua ja taloudellista huoltosuhdetta ovat kohentaneet viime vuosina työvoiman kasvanut maahanmuutto Suomeen ja Suomessa asuvien maahanmuuttajien myönteinen työllisyyskehitys. Vuosien 2000–2021 välillä työllisyyden nettokasvusta Suomessa on 113 prosenttia tullut ulkomaalaistaustaisten työllisyyden kasvusta. Toisin sanoen, tällä vuosituhannella suomalaistaustaisten työllisyys on vähentynyt, minkä taustalla on erityisesti väestön ikääntyminen. Vuosituhannen alun jälkeen tapahtunut työllisyyden kasvu on koostunut yksinomaan muuta väestöä keskimäärin nuorempien maahanmuuttajien työllisyyskasvusta.

Viime vuosien aikana erityisesti suurissa kaupungeissa on työvoiman maahanmuutossa korostunut erityisasiantuntijoiden kasvava määrä ja kasvava osuus uusista tulijoista. Espoossa asui vuonna 2022 työllisiä ulkomaalaistaustaisia Tilastokeskuksen ammattialaluokissa ”johtajat, erityisasiantuntijat ja asiantuntijat” yhteensä 12 713 henkilöä. Tähän ryhmään kuuluvien kaupunkilaisten osuus kasvoi vuosien 2010–2022 aikana 230 prosenttia. Joka viides Suomessa asuva, näihin ammattialaluokkiin kuuluva ulkomaalaistaustainen työllinen on espoolainen. Heidän merkityksensä Suomen ja Espoon elinkeinoelämän menestyksen kannalta kasvaa edelleen ja hallituksen tulisi tukea kaikin keinoin tämän myönteisen kehityksen jatkoa. Päinvastainen linja on herättänyt huolta Suomeen ulkomailta rekrytoitujen työntekijöiden, erityisasiantuntijoiden, tutkijoiden ja tutkinto-opiskelijoiden keskuudessa.

Suomen väestökehityksen tosiasiat ja ennakoitun kehityksen huomioiden hallituksen tulisi tukea työvoiman muuttamista Suomeen ja kiinnittymistä työmarkkinoillemme.